

YUCOM

Komitei pravnika za ljudska prava / Lawyers' Committee for Human Rights
17 Svetogorska Street, 11000 Belgrade, Republic of Serbia Tel/Fax: +381 11 33 44 235; 33 444 25; 3238 980
e-mail yucomoffice@gmail.com
www.yucom.org.yu

Kršenje ljudskih prava i demokratije Sistem za rano upozoravanje Newsletter No. 32

Presuda Haškog tribunala za zločine političkog i vojnog vrha na Kosovu i reakcije u Srbiji

Prva odluka Međunarodnog krivičnog tribunala za zločine na području bivše Jugoslavije (ICTY) za zločine koji su izvršeni na Kosovu, kojom je bivši predsednik Republike Srbije **Milan Milutinović** oslobođen odgovornosti, bivši potpredsednik Vlade SRJ **Nikola Šainović**, komandant 3. armije Vojske Jugoslavije **Nebojša Pavković** i general policije **Sreten Lukić** osuđeni na po 22, dok su bivši načelnik Generalštaba VJ **Dragoljub Ojdanić** i general VJ **Vladimir Lazarević** osuđeni na po 15 godina zatvora, izazvale su burne reakcije u političkim i medijskim krugovima i najširoj javnosti Srbije.

Da podsetimo: optužnica ih je označila kao ključne učesnike „u zajedničkom zločinačkom poduhvatu“ nasilnog proterivanja stotina hiljada albanskih civila sa Kosova, od marta do juna 1999, čiji je cilj bila „promena etničke ravnoteže radi zadržavanja srpske kontrole“ nad Kosovom. Ključne tačke optužnice ih terete za prisilno premeštanje, deportacije, ubistva i progon albanskog stanovništva sa Kosova. Ovo je prvi put da su najviši predstavnici vojnog i političkog vrha SRJ i Srbije optuženi za progon albanskog stanovništva (etničko čišćenje na Kosovu) i to kao izvršioci zajedničkog zločinačkog poduhvata, s tim što je **Milan Milutinović**, iako u to vreme predsednik države, oslobođen, što bi i stručnoj i laičkoj javnosti trebalo da predstavlja krunski dokaz da se u Hagu ne sudi politici, nego zločinima koji su učinjeni u ime te politike, te da komandna odgovornost ne predstavlja objektivnu odgovornost kako se naročito u pravnim krugovima tvrdilo. Umesto toga, oslobađanje predsednika države je u „patriotskim krugovima“ protumačeno kao akt njegove izdaje, a ne objektivnosti suda prilikom ocenjivanja dokaza i učešća pojedinaca u izvršenju sasvim konkretnih zločina.

Presuda haškog Tribunala nesumnjivo predstavlja odluku od istorijskog značaja, jer se konačno demistifikuje nametnuta priča u Srbiji da su Srbi samo žrtve kosovskih

YUCOM

Komiteet pravnikaa za ljudska prava / Lawyers' Committee for Human Rights
17 Svetogorska Street, 11000 Belgrade, Republic of Serbia Tel/Fax: +381 11 33 44 235; 33 444 25; 3238 980
e-mail yucomoffice@gmail.com
www.yucom.org.yu

Albanaca i njihovih pokrovitelja u međunarodnoj zajednici, te da nikakvog progona Albanaca na etničkoj osnovi za vreme srpske kontrole na Kosovu nije bilo, već da su Albanci morali da beže sa Kosova zbog NATO bombardovanja.

Bez ikakve ocene da su pripadnici vojnog i političkog vrha Srbije osuđeni za veoma teške ratne zločine, svi političari kako iz vladajuće koalicije, tako i većeg dela opozicije, reagovali su u opsegu od ocene da su izrečene kazne „drakonske“ ili „neprimerene“ (predsednik Vlade, **Mirko Cvetković**) do ljutih osuda Tribunala kao „antisrpskog“ i „političkog“, kao i „dvostrukih standarda“ prema optuženim Srbima i kosovskim Albancima ili Bošnjacima iz BiH. Dok predsednik Nacionalnog komiteta za saradnju sa ICTY, ministar **Rasim Ljajić**, upozorava da će ovakva presuda „povećati animozitet prema Tribunalu u stanovništvu Srbije“, predstavnik, za štampu *Demokratske stranke Srbije* (DSS donedavnog premijera **V. Koštunice**) u njoj vidi „opravdanje za bombardovanje SRJ“ od strane NATO 1999. godine. Na presudu kao šansu da se najzad otvori proces suočavanja sa nedavnom prošlošću i osude zločini koji su učinjeni u vreme ratova 1990tih godina, ukazali su samo neki predstavnici opozicionih političkih grupa, nevladinih organizacija i medija (Liberalno demokratska partija, Helsinški odbor za ljudska prava, Fonda za humanitarno pravo, YUCOM i *e-novine*).

Predsednik Republike Srbije **Boris Tadić** se o presudi Tribunala i njenim odjecima u Srbiji nije izjašnjavao.

U medijima dominira senzacionalistički pristup i apelovanje na emotivan odnos prema osuđenima kao žrtvama nepravde, dok se o obeležjima i suštini dela za koja su oni osuđeni skoro uopšte ne govori. Izuzetak čini provladin dnevnik *Politika*, koja na naslovnoj strani sažima stav Tribunala: „Hag: Postojao plan proterivanja Albanaca“. Među tzv. tabloidima – koji ustvari predstavljaju glasila najtvrdochornijih pristalica politike iz 1990tih godina i njihovih današnjih pokrovitelja u politici, biznisu i otuđenim centrima moći – dominiraju pozivi na uzbunu zbog „96 godina za Srbe“ (*Pravda*) ili lamentiranje nad sudbinom Srbije koja „će da plaće,“ (*Alo!*).

U reagovanju advokata koji su branili optužene dominiraju ocene da su presude nepravedne i političke, a optuženi se prikazuju kao žrtve antisrpske zavere.

Odnos najšire javnosti, predstavljen u izjavama u uličnim anketama, komentarima na internet-stranicama i blogovima je pomešan, ali je bezmalo svima zajedničko zapostavljanje stava ICTY da se radi o zajedničkom zločinačkom poduhvatu iza kojeg je stajala država.

YUCOM

Komiteet pravnik za ljudska prava / Lawyers' Committee for Human Rights
17 Svetogorska Street, 11000 Belgrade, Republic of Serbia Tel/Fax: +381 11 33 44 235; 33 444 25; 3238 980
e-mail yucomoffice@gmail.com
www.yucom.org.yu

Dok se izvestan stepen saosećanja sa žrtvama zločina može zapaziti u štampanim, elektronskim i internet medijima čije zalaganje za kritički odnos prema nedavnoj prošlosti je već poznat, može se konstatovati da je i u ovom slučaju propuštena prilika za suočavanje sa zločinima koji su počinjeni u ime građana Srbije i, posebno, prilika da se izrazi žaljenje i poštovanje za žrtve te i takve politike.

Prognoza:

Najnovija presuda Haškog tribunala pokazala je da u Srbiji, uprkos proklamovanom zalaganju za saradnju, postoji stalno političko nepoverenje i prema Tribunalu i permanentna manipulacija presudama koje se komentarišu prema potrebama dnevnog političkog pragmatizma, a ne suštinskog distanciranja prema zločinima koje je tadašnje rukovodstvo Srbije učinilo. „Odbrana” srpskih interesa posrednom ili neposrednom negacijom zločina, dovodi do još dubljeg ukopavanja Srbije u poziciju iz koje nema izlaza i u kojoj će se stalno papagajsko ponavljanje da je Srbija spremna da izruči generala **Mladića** „čim ga locira”, izgubiti svaki smisao. A povezivanje ove presude za zločine na Kosovu sa postupkom oko savetodavnog mišljenja o legalnosti proglašenja nezavisnosti Kosova, koji je već pokrenut kod Međunarodnog suda pravde u Hagu, će, po svoj prilici, biti glavna tema koja će Srbiju sve dalje uvoditi u ponor odbrane zločina i njegovih izvršilaca i udaljavati od integracije u savremene evropske i svetske tokove.

Dodatak: Nekoliko karakterističnih naslova na prvim stranama novina 27. februara 2009:

Građanski list:

Milutinović oslobođen, ostalima teška robija

Blic:

Generali drastično kažnjeni, Milutinović oslobođen

Borba:

**Milutinović slobodan,
ostalima 96 godina zatvora**

YUCOM

Komitet pravnika za ljudska prava / Lawyers' Committee for Human Rights
17 Svetogorska Street, 11000 Belgrade, Republic of Serbia Tel/Fax: +381 11 33 44 235; 33 444 25; 3238 980
e-mail yucomoffice@gmail.com
www.yucom.org.yu

Kurir:

Najebali!

Politika:

Хар: Постојао план протеривања Албанаца

Alo!:

Milutinovići srećni, a Srbija će da plaće

Borba:

Milutinović slobodan, ostalima 96 godina robije

Pravda:

Haška sramota

Za Srbe 96 godina